

Rezime Izvještaja guvernera – Oktobar 2016

Ažurirano: 16.01.2017. godine

U Izvještaju guvernera za oktobar 2016. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2016. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2016. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u oktobru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2016. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata, BDP Crne Gore je u 2015. godini, ostvario rast od 3,4%, dok je, prema preliminarnim podacima, u prvom, drugom i trećem kvartalu 2016. godine ostvaren rast od 1,1%, 2,7% i 2,4%, respektivno, u odnosu na isti period 2015. godine.

Cijene su u oktobru 2016. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,3%, dok je godišnja stopa inflacije u oktobru iznosila 0,2%.

U prvih deset mjeseci 2016. godine u odnosu na isti period 2015. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 5,2%. Pad proizvodnje zabilježen je u sva tri sektora: vađenje rude i kamena (-22,8%), prerađivačka industrija (-6,1%) i sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom (-1,1%). Broj dolazaka turista, za deset mjeseci 2016. godine, veći je za 5,8%, u odnosu na isti period 2015. godine, dok je rast noćenja iznosio 1,6%. Prema podacima Monstata, u vazдушnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih devet mjeseci 2016. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 12,3%, dok je prevoz robe povećan za 3,2%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 6,7%, dok je prevoz robe povećan za 1,2%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvih devet mjeseci ove godine, povećan je za 10,7%, dok je prevoz robe veći za 1% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je za prvih deset mjeseci 2016. godine, proizvedeno ukupno 223.801 m³ šumskih sortimenata, što je za 24% manje nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2016. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 27,8% i rast efektivnih časova rada od 14,4% u odnosu na isti period 2015. godine.

Prosječan broj zaposlenih u oktobru 2016. godine iznosio je 178.629 lica, što je za 1% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 2,2% više u odnosu na oktobar 2015. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u oktobru 2016. godine iznosio 45.273 što predstavlja rast od 6,6% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 24,5% u odnosu na oktobar 2015. godine.

Na kraju oktobra 2016. godine, od 80.684 pravnih lica i preduzetnika, njih 15.332 ili 19% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,1%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 4,2%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju oktobra 2016. godine iznosio 618,1 milion eura, i bio je za 0,6% veći na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou veći za 13,4%.

Koncentracija duga na dan 31.10.2016. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,06% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,3% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 36,2% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.732,1 milion eura na kraju oktobra 2016. godine i bila je za 0,2% manja u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju krediti, koji su na kraju oktobra 2016. godine iznosili 2.501,5 miliona eura i ostvarili su pad

od 0,2% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na oktobar prethodne godine bili niži za 1,5%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 76,1% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u oktobru 2016. godine iznosili 2.842 miliona eura, i manji su u odnosu na prethodni mjesec za 0,4%, dok u odnosu na oktobar 2015. godine bilježe rast od 6,9%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 976,5 miliona eura ili 34,3%. Sektor stanovništva je učestvovao sa 1.488,9 miliona eura, ili 52,4%. Ukupan kapital banaka na kraju oktobra 2016. godine iznosio je 501,6 miliona eura, i neznatno je manji u odnosu na prethodni mjesec, dok je za 7,1% viši u odnosu na isti period prethodne godine.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u oktobru iznosili 333,3 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 5,4%, dok u odnosu na oktobar 2015. godine bilježe pad od 25,3%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju oktobra 2016. godine iznosili 262,1 milion eura i činili su 10,5% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 2,8%, dok na godišnjem nivou bilježe pad od 25,9%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju oktobra 2016. godine je iznosila 7,65%, i bila je manja za 0,07 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj oktobra 2015. godine zabilježila pad od 1,14 p.p.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u oktobru 2016. godine je iznosila 6,73%, što predstavlja pad od 0,88 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 1,03 p.p. u odnosu na oktobar 2015. godine.

Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 0,99% na kraju oktobra 2016. godine i viša je za 0,03 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj oktobra 2015. godine ostvarila pad od 0,29 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 264,9 miliona eura na kraju oktobra 2016. godine, i bilježi pad od 1,6 miliona eura ili 0,6% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 20,1 milion eura ili 8,2%. Tokom oktobra 2016. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 46,8%, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 38,2%, dok je u državnim zapisima izdvojeno 15%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6,3 miliona eura u oktobru 2016. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (81,7%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18,3%).

U oktobru 2016. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 3,2 miliona eura kroz 359 transakcija. Ostvareni promet bio je za 35,3% veći nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.10.2016. godine je iznosila 2.814 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,5%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju oktobra 2016. godine bila 11.038,82 indeksnih poena, bilježi rast od 2% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.730,08 i zabilježio rast od 2,3% na mjesečnom nivou. Indeks MNSE10 je iznosio 925,71 indeksnih poena i bilježi rast od 3,7% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u oktobru 2016. godine, fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 6 miliona eura, dok je za deset mjeseci 2016. godine ostvaren deficit u iznosu od 18,2 miliona eura ili 0,5% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u oktobru iznosili su 120,5 miliona eura ili 3,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za oktobar manje za 15,8%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u oktobru 2015. godine, ostvaren je rast od 8,9%. Izdaci budžeta iznosili su 114,5 miliona eura ili 3,1% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 20,6% niže u odnosu na plan za oktobar 2016. godine, a za 0,1% više u odnosu na ostvarenje izdataka u oktobru 2015. godine. Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2016. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.309,2 miliona eura ili 61,9% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug

odnosilo se 314 miliona eura ili 8,4% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 1.995,2 miliona eura ili 53,5% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u oktobru.

U oktobru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na ekspertsom sastanku – Autumn 2016 Economic Forecast za zemlje kandidate, održanom u Briselu. Ostvarena je bilateralna posjeta Narodnoj banci Srbije, vezana za nacionalne pregovaračke strukture, ulogu Centralne banke u procesu pregovora za članstvo u EU i interne mehanizme koordinacije u ovom procesu. Ministarstvu finansija dostavljeni su za 2012, 2013, 2014. i 2015. godinu završni računi jedinica koje su, u okviru projekta usklađivanja statistike državnih finansija u skladu sa metodologijom ESA 2010, definisane da pripadaju sektoru države. Monstatu je pripremljen i dostavljen obuhvat institucionalnih jedinica koje pripadaju finansijskom sektoru, u skladu sa metodologijom ESA 2010; isti je dio šireg projekta za izradu Registra institucionalnih jedinica po sektorima u skladu sa metodologijom ESA 2010. Na zahtjev MVPEI dostavljeni su podaci platnog bilansa za potrebe sastanka Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku koji će biti održan u novembru u Briselu. Ostvareno je učešće na godišnjem sastanku Radne grupe za platni bilans, u organizaciji Eurostata u Luksemburgu.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.